

Debrecenbe kéne menni

Állok a debreceni Agóra észlelőteraszán, ahonnan tökéletes a körkilátás, mondhatni térben és időben egyaránt. Odalent, az Agóra mélyében ifjúsági táborunk résztvevői ismerkednek a debreceni „csodák palotája” attrakcióival. Túl vagyunk a planetáriumi programon, a tábor fele lent maradt, a másik fele itt, a kupolában figyeli Zajác György magyarázatát, a gyerekek bele-belenéznek a H-alfa naptávcsőbe. Csak úgy burjázik a napperem és a napfelszín. Amiről mi még csak nem is álmodhattunk négy évtizede – amikor a rókafarmi tábor résztvevőjeként először jutottam el Debrecenbe – mára megszokott látvánnyá vált.

Az utóbbi néhány évben egyre-másra épültek az újabb és újabb tudománynépszerűsítő központok. Ezek egyike a debreceni Agóra, amely itt, a Botanikus Kertben kapott helyet. Mintha nem is Magyarországon lennénk, hanem valahol Finnországban, úgy hiszem, arrafelé épülnek ilyen érdekes, légies tudomány-házak. Szeretem ezt az új épületet, örülök, hogy elhozhattam ide a gyerekeket. Alighanem az itt dolgozók is szeretik az Agórát, még ha hallani is, hogy de furcsa, mennyire ablaktalan ez a ház! Odabent mégis minden természetes fényben úszik. Nincs ebben semmi csoda, semmi varázslat – aki meg nem hiszi, jöjjön el a cívisvárosba, és keresse fel a botanikus kertet.

Jó, hogy itt, a Tiszántúlon munkába állt egy újabb csillagászati bemutatóhely. Ebben az országrészben még mindig nagy fehér foltokat találunk a bemutató csillagvizsgálók térképén – Debrecen végre megkapta, ami jár. Azaz... volt már itt bemutató csillagvizsgáló, 1983-ban avatta Kulin György, 1991-ben azonban – pénzhányra hivatkozva – bezárták. Tavaly pedig megjelent a hirdetés az ingatlanpiacon, hogy a 10 négyzetméteres csillagvizsgáló eladó. Nem tudom, hogy elkelt-e a Borbíró téri panelház tetején árválkodó kupola, mindenesetre szabad szemmel

is jól látható innen, az Agóra teraszáról. Sok debreceni amatőr számára jelent szép emléket a nyolc éven át üzemelő bemutató- és észlelőhely – talán az Agóra is ilyenféle találkozópontra válik számukra.

Debrecen környékén amúgy jól állunk bemutatóhelyekkel, hiszen a Zsuzsi Vasút végállomásánál és a hortobágyi Fecskeháznál is létesült csillagvizsgáló. Utóbbit jól ismerjük, hiszen ott táborozunk, a tövében.

Az Agóra közvetlen szomszédságában van azonban még egy csillagvizsgáló, jóval régebbi, mint a Borbíró téri. A szépen kialakított kupolát a harmincas évek elején építették, azonban jó ideig nem került bele távcső, igazából csak az ötvenes évek végén indult be itt a megfigyelő csillagászat, amikor itt létesült az MTA Napfizikai Obszervatóriuma Dezső Lóránt vezetésével. A különös kialakítású koronagráf furcsa ferde toronyként áll ki a régi kupola mögött felhúzott irodaépületből. Az Agóra után körbejárjuk ezt a különleges épületet is, majd egy másik érdekes kialakítású észlelőhelyet is megtekintünk, ezt is csak kívülről. A talaj fölött vagy 10 méteres magasságban kapott helyet itt egykor Konkoly híres 25 cm-es refraktora. A rácsos szerkezetű, hidraulikusan emelhető-süllyeszthető platformon érdekes élmény volt „liftezni” a 2003-as MCSE helyicsoporthalálkozó alkalmával.

Ha már a botanikus kertben járunk, ne feledkezzünk meg Fazekas Mihályról, a Lúdas Matyi szerzőjéről. Aki nem csupán botanikával foglalkozott, de csillagászattal is, kultúrtörténeti szempontból igen érdekes írásokat hagyott ránk. Fazekassal pedig már két évszázadot megyünk vissza az időben Debrecen csillagászati múltját fürkészsze.

A következő oldalakon kicsit belepillanthatunk a debreceni Agóra csillagászati életébe Kovács Gergő és Marton Géza jóvoltából.

Mizser Attila